

de groote
delegatie op-
onderzoekten,
eeren, onder
lusien?
kerken wel
lassen en wel
zoodat deze
kunnen doen,
de Generale
voorgesteld
deling komt?
Indien de
voorbereiding
nodig hebben,
goed en deug-
zaam zaak deze
an keurstem-
tent het dan
egatien broe-
roederen met

n o. i. afzon-
ken worden,
waar het pas
deelt.
laatste vraag.
indien onze
raadstembel
kan worden
als om met
geen reden
ouden.

Religie.

de Heraut
meerder
Christus' kerk,
Opzieners en

t te scherp
en, omdat de
welstand van
ar inderhand-
den kerken, en
t haar onder-
op geëffende
Verkiezing in
ke te worden

iddelburg was
desaandaande
nen van aan-
rijdsvraag van
— een wolk
verdriven —
tuurlijke wijze
h ook op het
mbtelijke ver-

kan men ten
verwijzen dan
ing in Art. 4,

nordening die
eerde begin-

erkenordening
een kind van
dan een punt
heerscht volh-
od der beginse-
it de beginse-
ing even nood-
de vraag niet
indigheden en
tot zulk een
egzame wijzi-
en op wijziging
aanderingen.

waarvan ten
a is gelukkig

Calvinisme zijn
s het er over
ersonen aan te
mbt zal leggen

Kerk in haar

heerlijkheid.

enig bisschop

te verstaan

in de geloof-
n nog niet in-
e bijeenverga-
plaats.

ook naslaat,

nt, dat ze en

de Remon-
strantien met

en ook niet

in de man te

ker zelf heeft

het ambt te

macht te be-

sonen voor het

ontvangen dan

ristus legt de

ter middel van

ter plaatse,

geen ambts-
van elders.

deze twee uit-
van de per-
aanwijzing.

ing der kerk-
ing zegt dan

dat Dienaren
Diakenen be-
oor wettelijke

door een van haar organen, maar door de
gemeente zelve.

Hierin stond men dan ook zoo vast, dat
niet alleen Calvijn en Voetius, maar even-
zoo Turretin, a Brakel, Spanheim, De
Moor e. a. zich in dezen geest uitspreken.

Prof. Bernard de Moor geeft zich zelfs
nog de moeite, dit punt breedvoerig vast
te stellen en te beoogen.

Zijn eerste stelling is die van a Marck, dat
het recht en de macht van roeping niet bij de
opzieners rust, maar bij het lichaam zelf der
gemeente; en ten bewijze hiervoor beroept hij
zich op het gebruik in den apostolischen
tijd, gelijk ons dit blijkt uit Hand. 1: 23,
Hand. 6: 3, 5, 6, Hand. 14: 23, Hand.
15: 22, 25, 1 Cor. 16: 3, 2 Cor. 8: 19 e. a.

Ten tweede verklaart hij, dat het aldus
volgt uit den aard van het ambt; het ambt
toch is er om de gemeente, en niet de ge-
meente om het ambt. Is nu het ambt er
ten bate en ten dienste van de geheele
gemeente, zoo volgt dat ook bij de geheele
gemeente het recht en de macht moet
zijn, om tot het ambt te roepen. Cf 1 Cor.
3: 22, 2 Cor. 4: 5.

In de derde plaats wijst hij er op, dat
op de geheele gemeente de plicht gelegd
is, om tusschen valsche en ware leeraars te
onderscheiden (Gal. 1: 8, 1 Joh. 4: 1, 2 Joh.
8: 10). En dit nu kan niet, zegt hij, tenzij
ook de geheele gemeente recht van roe-
ping hebbe.

En in de vierde plaats bewijst hij zijn
stelling door een beroep op de oude kerk-
historie, waaruit blijkt, dat nog in de 2e en
3e eeuw dit beginsel in de kerk van
Christus leefde, gelijk zulks door Calvijn,
Cave, A. Altling, en Turretin is aange-
toond.

Dit nu hoorende zoudt ge dus verwach-
ten, dat De Moor nu ook den strijd voor
de vrijheid der kerken tegen het stelsel
van coöptatie zou hebben aangebonden,
en zich verzet zou hebben tegen het
systeem, om feitelijk de beroeping en
benoeming toch weer aan den kerkeraad
over te laten.

Maar, elanc, hoe ge u in die verwach-
ting ziet teleurgesteld.

Vere van dien wordt nu, na dit krasse
en stellige betoog, door hem geleerd, dat
dit alles wel zoo is, maar dat zulk
een macht en bevoegdheid, voor wat de
uioefening er van betref, zeer wel door af-
stand, hetzij deze stilzwijgend of uitdrukke-
lijk hebbe plaats gehad, op anderen kan
overgaan.

En door dit gevaarlijk beweren komt hij
dan op eenmaal tot de stelling, dat dit
recht van beroepen thans feitelijk weer
overgegaan is in de handen van den kerk-
eraad, der collatoren, of zelfs van de
Overheid.

Wel verbijs er dan aan de gemeente
nog altoos iets. De gemeente zal als er
bedenking rees, die bedenking kunnen in-
brengen. Maar of die bedenking gegrond
is, zal weer niet de gemeente, maar ker-
keraad of classis beoordeelen. En is deze
het niet met de gemeente eens, dan be-
taamt het der gemeente te berusten.

Dit nu is eenvoudig stuitend en er-
gerlijk.

Ge begint met op den voorgrond te stel-
len, dat de Koning der kerk deze macht
en bevoegdheid in den boezem der ge-
meente heeft gelegd, en nog legt. Ge
erkent dat in de dagen der Apostelen
dienovereenkomstig gehandeld is, en dat
de Christelijke kerk in haar zuiverste periode
evenzoo handelde. Ook geeft ge toe,
dat de aard zoo van het ambt als de
natuur der kerk het aldus eischen.

En na dit alles in beginsel schoon en zuiver
te hebben beleden, keert ge nu op eenmaal
heel de zaak, voor wat de practijk aangaat,
in haar tegendeel om, en verdedigt een
standpunt, dat meebrengt om de gemeente
feitelijk zoogoed als geheel van de zaak
uit te sluiten, de aan haar van Christuswe-
gegeven macht op een kerkeraad, een col-
lator of magistraatspersoon over te dragen,
en haar hoogstens een recht van inspraak te
blijven geven, dat wederom niet door haar,
maar door een andere macht zal berecht
worden.

En welke is nu de schoone theorie, waar-
door dit wordt goedgepraat?

Zie onze Koningin heeft recht op de kroon.
Niemand dan zij kan die dragen. Maar de
uioefening van de regereermacht heeft op
dit oogenblik niet zij, maar haar Moeder.
En zoo nu ook wordt hier de stelling aange-
nomen, dat wel aan de gemeente de hoogste
macht onder Christus toekomt, maar dat de
uioefening van die macht haar niet, maar
wel aan kerkeraad, collator of magistraat
behoort.

Maar natuurlijk bij de gemeente kan niet
gelijk bij de Koningin sprake zijn van min-
derjarigheid. De gemeente der geloovigen
is *mondig*. Hier moest dus een andere uit-
weg worden gevonden. En dien uitweg zocht
men hierin, dat de gemeente *ondersteld* werd
van de uioefening van deze macht *afstand*
te hebben gedaan.

Fraaie theorie!

Alsof de gemeente van Christus, die van
haar Koning deze macht ontving, ooit recht
zou hebben, deze macht op een ander over
te dragen.

Zulk een overdracht laat zich denken, als
de opdracht van bevoegdheid van een
mensch uitgaat, die gebrekkelijk oordeelt en
daarom zich vergissen kon. Maar hoe dit
aan te nemen, waar Christus deze toebe-
deeling van macht schenkt, Hij die zich niet
kan vergissen.

Maar bovendien, wie zou hier hebben
overgedragen, gesteld al dat er overdracht
kon plaats hebben? Toch nooit anders
dan de op een zeker oogenblik de ge-
meente uitmakende leden voor wat hen
persoonlijk aangaat.

Zelfs dat geven we niet toe en achten
het rechtens onoverdrijfbaar.

Immers als 100 personen saam zekere
macht bezitten, hebben de 51 niet de be-

voegdheid, om van de 49 die er tegen
zijn, de bevoegdheid over te dragen. Hier-
mede toch zoudt ge aan de meerder-
heid een geheel nieuwe bevoegdheid ver-
leen, die haar niet is toegekend in haar
qualiteit.

Voorts wisselt dit personeel gedurig. Er
sterven er, en er komen er bij. Zoo kan
de meerderheid van dit jaar, reeds een vol-
gend jaar minderheid zijn.

Maar ook al brengt ge dit alles niet in
rekening, toch staat het boven alle be-
denking vast, dat de gemeente in de 15de
eeuw nooit macht had, om over de rechte-
nen der gemeente in de 17de, 18e en 19e
eeuw te beschikken.

Om van overdracht te kunnen spreken, ge-
steld altoos dat deze mogelijk ware (wat
wij betwisten), dan zou er toch een be-
hoorlijk stuk moeten bestaan, waaruit bleek,
dat de gemeente, in wettige samenkomst
opgeroepen, twee of driemaal in elke eeuw
deze overdracht gedaan en bevestigd had.

Maar neen, ook daar weet men niets van.
Nooit is de gemeente opgeroepen om
hierover te handelen.

Nooit heeft ze er zich over uitgesproken.
Er is geen stemming geweest, er bestaat
geen stuk, en er bestaat geen vernieuwing
van overdracht.

En dat alles dekt De Moor dan evenals zijn
voorgangers, enkel door de ergerlijke fictie,
dat de gemeente *stilzwijgend* haar macht
overgedragen heeft.

Op die wijze is er met deze door Christus
verleende macht een droef spel gedreven.

Doch hierover een volgend maal meer.

Belijdenis.

Een correspondent vraagt ons of de ker-
keraad toch eigenlijk wel tot het heilig
Avondmaal mag toelaten, wie niet toont
geestelijk leven te bezitten.

Hij schrijft ons:

Naar aanleiding van de *Heraut* No. 997 over
het door u geschreven stuk "Waterloose wol-
ken", werd het mij een behoefte een uitgebreid
verklaring te mogen vernemen. Tot dat einde
wend ik mij beschieden tot u, wijl door het
lezen van de *Heraut* mij veel duidelijker is ge-
worden.

Gij zegt: "de kerkelijke tucht kan water-
loten afsnoeien, en wat krom groeit recht bui-
gen. Edoch alleen maar wat voor ogen is, wat
uitkomt en openbaar is." En dan laat gij volgen:
"wat de kerk niet kan", namelijk den sielestaat
keuren, het hart doorsnoeien, enz. enz.

Nu vraag ik u, wat voor keur valt onder het
bereik der kerk? Voor leden die belijdenis wen-
schen te doen, of voor menschen die zich bij de ge-
meente aansluiten? Dit vraag ik, omdat de kerk
vaak zoo bitter teleurgesteld wordt. Wanneer
denkelen voor den kerkeraad belijden en zeggen:
ik heb lust om God te dienen, en er valt in
het gemeen genomen om hun gedrag niets bij-
sonders aan te merken, moet de kerkeraad dan
op zulke wenschen het zegel drukken? Mag ik
nu mijn gedachte hiervan zeggen? Het komt
mij voor, dat er zoodoende te veel medelid-
dichheid, en de kerk al meer gelijkvormig wordt.

Zou dan van menschen, waar God zijn werk in
begonnen heeft, kunnen gezegd worden: wij weten
niets van die menschen te zeggen, daar de H.
Schrift zegt, dat een licht op een kandelaar en een
stad boven op een berg niet verborgen kunnen
zijn, en ook gij schijnt als lichten in 't midden van
een krom en verdraaid geslacht.

Het schijnt mij toe, dat het op Openb. 3: 16
lijkt: "Omdat gij koud noch heet zijt, zal ik u uit
mijn mond spuwen." Men ziet maar al te dik-
wijls, wanneer er belijdenis gedaan is, dat er naar
geen Sacramenten wordt omgezien, tenzij ze in
het huwelijk treden, en dan alleen het Sacrament
van den H. Doop. Verder jaren achtereen niet,
naar het H. Avondmaal omtien, en dan nog
durven zeggen: ja, maar ik ben niet bekeer-
d, daar behooren alleen bekeerde menschen." Moet
zoo iets nu voor een waterloot of iets dat krom
groeit beschouwd worden? Het was mijn hart-
wenschen, ja mijn bede, het oordeel van de Redac-
tie te mogen vernemen.

De bezorgdheid die uit dit schrijven
spreekt, is ook de onze.

Edoch op andere gronden.

Zeker mag de kerkeraad niemand tot het
heilig Avondmaal toelaten, bij wien zich
niet kenteekenen van het geestelijk leven
openbaren.

De vraag is alleen maar, welke zijn die
kenteekenen? En daarop is geen ander ant-
woord te geven, dan belijdenis conform de
waarheid, en wandel conform de belijdenis.

Waar deze ontbreken, mag men niet toe-
laten.

Doch verder gaan, en in het hart indrin-
gen, kan men niet. Niet de kerkeraad,
alleen God is Kennen van het hart.

Evenmin mag men den grond van gees-
telijk leven bij allen gelijk stellen.

Bij een jongmensch van 16, 17 jaar is
het hiermede anders gesteld dan bij een
volwassene in de genade. En ook, naar
ieters temperament en karakter is, is dit
anders bij een zwijgend, stil karakter dan
bij een gevoelig mystiek, veel uitsprekend
persoon.

Het kwaad zit dan ook veel meer daarin,
dat de kerkeraad de tucht niet handhaaft.

Wie belijdenis deed, is verplicht ten Avond-
maal te komen. En doet hij dat niet, dan
verraadt hij daardoor allicht, dat er iets in
hem schuilt en gehandhaafd wordt dat ver-
keerd is.

En dit nu gaat tegen het Gereformeerde
stelsel in.

De tucht is aan de kerk gegeven, juist
om toe te zien en zorg te dragen, dat een
kerk die bij het afleggen van Belijdenis
alleen naar uitwendige teekenen oordeelen
kan, dan ook *daarna* tusschenbeide trede
bij elk lid der kerk dat in het uitwendige
zijn belijdenis verloochent of in verdenking
brengt.

En het is volkomen waar, dat de kerk
met nieuwe ellende bedreigd wordt, zoo de
kerkeraad hierin zich slap aanstelt.

Dan wordt hij een *doorbrenger* van de
kerk.

Johannesburg.

Ook te Johannesburg is een Gereformeerde
kerk, maar nog altoos zonder Leeraar, en
herhaaldelijk beroep in de republiek uit-
gebracht mislukt.

Daarop is door den kerkeraad voorge-
steld, om een Leeraar uit Holland te be-
roepen.

Dit voorstel is in een vergadering der
gemeente behandeld op 10 Februari j.l.,
en de notulen dezer vergadering, die men
ons overzond, zijn van dezen inhoud:

Vergadering der gemeente met den kerkeraad
zonder den consulens.

Alle kerkeraadsleden zijn tegenwoordig.
Ouderling Duvenage fungeert als voorzitter en
opent de vergadering met Psalmgezang (133: 1)
en gebed. De voorzitter spreekt zijn leedwezen uit,
dat onze consulens, Ds. Postma, niet aanwezig kon
zijn, omdat hij naar Rustenburg moest voor ker-
kelijke zaken en diensten der gemeente. Verder
maakte hij de gemeente met het doel der samen-
komst bekend, n.l. om de gevoelens der gemeente
te vernemen aangaande het beroepen van een
herder en leeraar. Omdat de gemeente zien kan,
hoe de kerkeraad in deze van gevoelen is, wor-
den de notulen der kerkeraadsvergadering van
24 Januari l.l. voorgelezen. Nadat Br. Duvenage
het nog een weinig heeft toegelicht, wordt aan
de gemeente gelegenheid gegeven er over te
spreken.

Br. W. de Klerk zegt, dat er niets beters is
dan wat door den kerkeraad gedaan is; ik kan
mij er volkomen bij neerleggen; de zaak is
dringend.

Br. J. H. Kruger vraagt, of de gemeente
bij machte is, om een predikant over te laten
komen, daar er nog al veel kosten aan verbon-
den zijn.

De voorzitter zegt, dat de hoegenaamd geen
zwagigheden zijn, daar hem reeds door verschie-
dene belangstellenden geld is toegezegd om de
overkomstkosten te betalen; daar zoo de kerke-
raad voor zorgen.

Br. S. Venter vraagt, of men zich nu verbind-
den gaat, om een predikant uit Holland te be-
roepen.

Hierop antwoordt de voorzitter, dat er van geen
verbindende sprake is. De kerkeraad heeft alleen
de gemeente bijeengeroepen, om haar gevoelens
omtrent deze zaak te hooren. Als een predikant
beroepen wordt, is en blijft het een vrije ver-
kiezing.

Met algemeene stemmen verklaart de geheele
gemeente er zich voor, om een herder en leeraar
uit Holland te beroepen. Aan Ouderling P. C.
Duvenage en Ouderling T. J. van der Walt wordt
opgedragen met de kerk in Nederland te cor-
respondeeren, zoo spoedig mogelijk te handelen
en de gemeente dadelijk in kennis te stellen met
het antwoord.

Ouderling Kruger sluit met Psalmgezang
(103: 1) en gebed.

P. C. DUVENAGE,
Ouderling.

T. J. VAN DER WALT,
Ouderling.

Gecommitteerden hebben zich daarop in
verband gesteld met Ds. J. J. de Visser, te
Amersfoort, door wiens volijverige be-
moeding we van harte hopen, dat spoedig
een Leeraar uit ons midden naar Johannes-
burg ga, die zich daar in Gods kerk be-
toone *de right man on the right place*.

Het schrijven van Gecommitteerden aan
Ds. De Visser houdt, onder meer, dit in:

Dientengevolge wendmen wij ons tot U.Eerwaarde,
met eerbiedig en dringend verzoek, zoo goed te
willen zijn, om ons toch met raad en daad bij
te staan, ten einde die gewichtige en belangrijke
zaak te bevorderen. Zoo is het, dat wij met deze
U.Eerw. verzoeken, met overleg van godvreesende
en bekwaame mannen zoals Dr. A. Kuypers en
Professor M. Noordzij, te zien naar twee of meer
godvruchtige leeraars, die gewillig zullen zijn,
indien alhier beroepen, tot ons over te komen
als herder en leeraar, en ons dan zoo spoedig
mogelijk hun volle naam en adres te willen
zenden, zoo spoedig mogelijk, daar de toestand
hier zeer ernstig en dringend is. De algemeene
gewoonte der Gereformeerde kerk hier te lande
bij het kiezen eener leeraar enz. geschiedt door
vrije stemming der gemeente.

42. Wij achten het van belang, om U.Eerw.
ook te doen weten, dat de kerkeraad met de
gemeente belooft den leeraar, die alhier beroepen
wordt en tot ons overkomt, £ 300 per jaar als
salaris met vrije woning te geven, en in geval
er een leeraar uit Nederland beroepen wordt
Z.Eerw. reiskosten tot hier te betalen.

43. Wij achten het ook noodig, om U.Eerw.
in kennis te stellen met het ontstaan van den
toestand dezer gemeente. Door goddelijke voor-
zienigheid is alhier in de laatste twee jaren
de gemeente tot een aanzienlijk ledental bij
elkander gekomen van alle deelen des lands,
zelfs ook uit Nederland; dezen zijn meest allen
behoefenden en armen. Door gebrek aan leera-
ren is de bediening in de geestelijke belangen
zeer slap geweest, al worden wij soms een
enkel maal bediend wanneer de eene of andere
leeraar daartoe de gelegenheid heeft. Het is
gebeurd, dat wij tien maanden achtereen geen
Avondmaalsbediening hadden; even treurig is
het ook met huisbezoek en catechisatie aan
de kinderen gesteld. Er zijn zeer verschillende
soorten godsdiensten, zoals o. a. het Heilale-
ger, de Wederdoopers, enz., die velen achter
sich slepen door vleiende reden en aange-
name muziekbeden, aan wie alreeds van onze
ledematen aangesloten zijn. Het is opmerkelijk
te zien hoe dat menschen van allerlei slag, ook
van de onzen, bij talen 'savonds van de eene
godsdienstovergang naar de andere (die zelfs op
markten en straten verricht worden) gaan. Duid-
lijk is het op te merken, dat er een honger en
dorst is naar de zuivere verkondiging van Gods
Woord. Verder kunnen wij met vrijmoedigheid
verklaren, dat over het algemeen de behoefte
en gebrek aan leeraars in Zuid-Afrika groot is.
Daarvan getuigen de verslagen der gemeenten
in de laatste algemeene vergadering alhier in
de Zuid-Afrikaansche Republiek zeer duidelijk,
waarvan eerstondergeteekende lid was.

Belangrijk is het ook aan U.Eerw. mede te
deelen, dat er een geest van ontwaking onder
kerkeraad en gemeente duidelijk is op te
merken. Als één man zijn allen voor een pre-
dikant uit Nederland. Wij gelooven op vaste gron-
den, dat dit door des Heeren bestuiering plaats
vindt; en niet alleen te Johannesburg, maar van
verscheidene andere plaatsen wordt ons gevoelen
gedeeld en ernstige belangstelling getoond,
waardoor wij zeer veel versterkt worden.

Wij hopen en vertrouwen, dat de toestand, die
bloei en de vooruitgang der Gereformeerde kerk
hier te lande n in de geheele moederkerk in
Nederland op het hart ligt in het belang van Gods

Koninkrijk. En wij bidden, dat onze Heere en
Koning U.Eerw. en den broeders die u hulp ver-
schaffen en ons het noodige licht en de leiding des
Heiligen Geestes schenke, om een waar god-
vruchtig en getrouw herder en leeraar hier te
krijgen, tot heil en zaligheid van zielen en tot
opbouw van des Heeren duur gekochte kerk.

De aanwijzing die te doen staat kan ge-
wichtig wezen.

Te Johannesburg zal de dienst zwaar zijn,
en wie er heengaat kan in velerlei ver-
drukking komen. Maar er staat tegenover,
dat wie gaat in de kracht zijns Heeren,
mede een werktuig in zijn hand kan zijn,
om het goede element in de Transvaal te
versterken.

Afval der heiligen.

In het *Reform. Maatschrift* voor Bent-
heim, no. 1, wordt de stelling ontwikkeld,
dat wel de *uitverkorenen* zeker zijn van hun
zaligheid, maar dat men niet zeggen mag,
dat de *heiligen* niet afvallen kunnen.

Is dit iets anders dan een spelen met
woorden?

Het woord "heiligen" kan gebezigd wor-
den van alle leden der zichtbare, geest-
teerde kerk (zie 2 Cor. 1: 1; Ef. 1: 1 enz.).

In dien zin nu genomen, beweert niemand
noch heeft ooit iemand beweerd, dat de
"heiligen" niet kunnen afvallen.

Maar men kan ook van "heiligen" spre-
ken, als van de zoodanigen die wedergebo-
ren en tot waarachtige bekeering gekomen
zijn, krachtens hun uitverkiezing, en als vrucht
daarvan, en in dien zin verstaan, is dus
"heiligen" met "uitverkorenen" eensluidend,
en is het de ongerijmdheid zelve, dat de
heiligen *wel*, maar de uitverkorenen *niet* zou-
den kunnen afvallen.

Erger wordt het daarentegen, als de schrij-
ver zegt: *aber auch wirklich Bekehrte können
abfallen*.

Schijnbekeerden, ja. Dit toont Judas. Dat
bewijst Hebr. 6.

Maar wie dit ook verklaart van "werke-
lijk bekeerden", weersprekt de Gerefor-
meerde belijdenis in het aangezicht, en be-
hoorde den naam van *Reformiert* in den
titel van zijn blad te schrappen.

Reensie.

Vergunne men ons uit de jongste penne-
vrucht van Prof. Mr. D. P. D. Fabius, dat
onder den titel van *Huiskamer en Keuken*
bij den uitgever Donner te Leiden het licht
zag, dit slot van de eerste schets aan onze
lezers voor te leggen.

Met het loslaten van Gods Woord ontzok
het richtsnoer voor den bouw van het huise-
zin; de grondslag van het gezag en de gehoor-
zaamheid. Kinderen kan men tijdelijk met zekere
macht nog te onderhouden, betogen. Maar
hoe inderdaad het gezag is ondermijnd, komt
duidelijk uit, voor zoover men van eigenlijk gezag
over de dienstdoenden steeds meer aarzelt te spre-
ken, en het materieel gezag over de vrouw bij
velen tot belaching werd, die eerst van de Ge-
nest leeren giegelen over het "nekie", dat
het hoofd doet draaien. Maar ook tegenover
de kinderen moet, waar geen beroep op Gods
ordening meer gedaan kan worden, het antwoord
nihilvrij op de vraag naar den grond van een
gezag, dat niet, ethisch, afhankelijk wordt ge-
steld van hooger wijsheid of zedelijke voortref-
telijkheid.

Ja, voor het gansche leven ontbreekt met het
ter zijde stellen van Gods Woord de gemeen-
schappelijke basis, waartoe alle geschil, alle on-
derlinge moeilijkheid kan worden teruggebracht,
wier uitspraken worden erkend als de autoriteit
waardoor allen hebben te buigen.

Waar bij Gods Woord wordt geleefd, is de weg
tot vertrouwelijkheid gebaad. Of, er is eens
schuchtheid, zonder welke vertrouwelijkheid
ophoudt vertrouwelijkheid te wezen. Wie met
den eerste den beste de intiemere dingen des
levens bespreekt, is niet bij uitstek vertrouwelijk,
maar kent de ware vertrouwelijkheid niet; heeft
niets te vertrouwen.

Zonder vertrouwelijkheid kan geen huiselijk
leven bloeien, want de innigheid is daarvan het
merv. En toch wordt zij benemerd, wanneer
de vrees bestaat, dat straks het richtsnoer zal
ontbreken om in die wereld van teerheid den
weg te vinden; de ander zoo weinig van wat
ons in de diepere diepten vervult zal verstaan,
dat zijn antwoord is als de nachtvorst over den
nauw gepeenden bloesem; onze verkeerdheid,
die openbaar zou worden, eene peillooze kloze
zal doen breken.

Gods Woord werpt zijn schijnsel ook over die
finere deelen van het gemoedsleven, die een
mensch zoo vaak huivert te betreden, en waar
wij toch moeten komen, zal niet reeds onder men-
schen alle edeler plant van liefde en vriendschap
vermageren en verwelken. Gods Woord, dat
den laatste bodem van het hart ontdekt, doet
ook verstaan wat omgast bij den naaste, en wie
bij het licht van Gods Geest leere inziet, dat
in den mensch geen goed woont, en de klem
van alle zonde in ieders hart wordt aangetroffen,
die verhoovaardigt zich niet tegenover anderen
zonden, maar leert ook daarin slechts eigen hart
beter kennen, en danken, niet daarvoor dat hij
niet is als de tollenaar, maar dat, ofschoon hij
is evenals deze, alleen genade hem bewaard heeft
voor het uitbreken van de boosheid.

Waar Gods Woord de grondslag van het leven
is, en saam wordt neergekliefd voor den troon
van Gods genade, kan en moet het komen tot
ontlasting van het hart, en worden die verborgen
zielebanden gevlochten, die voor een rijk
huiselijk leven even onmisbaar zijn als de in den
grond verscholen fundamente, die nochtans de
gansche woning dragen.

Maar zij het dan ook verstaan door wie nog
aan den Bijbel de beslissing laten voor het
gansche leven, ja, door wie erkennen, dat in de
gezuiverde belijdenis der Gereformeerde kerken
ook het pad is geteekend, dat voert tot de ge-
zondste en diepste mystiek, dat allereerst van
die gezamen ook deze vrucht van hun belijden
wordt verwacht, dat het huiselijk leven welig
bloeit en de huiskamer geerd wordt als een
der rijkste zegeningen, die God in dit leven aan
zijne schepelen geeft.

Dit korte citaat uit den rijken inhoud
lokke tot lezing van het geheel uit, en
waarborge aan den lezer den ernst van
het stuk.

Just ons Gereformeerde volk heeft er
behoefte aan, dat het ook op dit huiselijk
terrein dieper wordt ingeleid, terugkeert
tot juister opvatting, en leere verstaan,
hoeveel meer er achter het gewone leven
schuilt, dan de oppervlakkige denker
waant.

Het Calvinisme komt niet van boven af
naar het volk, maar klimt uit het volle
leven op.